

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE A R. MOLDOVA

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău (judecător I.Țurcan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători N. Cernat, A. Pahopol, A. Gavrilă)

Dosarul nr. 2ra-1355/14

DECIZIE

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ

07 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție, în componența:

Președintele completului

Svetlana Filincova

Galina Stratulat, Elena Covalenco

Judecători

Iurie Bejenaru, Dumitru Mardari

examinând fără citarea părților recursul declarat de Ministerul Finanțelor împotriva hotărârii judecătorești Rîșcani mun. Chișinău din 05 august 2013 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013, adoptate în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Gurgorov Serghei împotriva Ministerului Finanțelor privind încasarea indemnizației lunare conform minimului de existență pe perioada invalidității, rezultată în urma aplicării torturii de către colaboratorii de poliție,

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului;

La 17 iulie 2012 Gurgurov Serghei s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor în care a solicitat încasarea indemnizației lunare în mărime egală cu minimul de existență, pe întreaga perioadă de invaliditate, rezultată în urma aplicării torturii de către colaboratorii de poliție.

În motivația ei a indicat că, conform hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 16 iunie 2009 (*Gurgurov c. Moldovei*), a fost recunoscut victimă a torturii. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că a avut loc violarea art.3 al Convenției în ceea ce privește maltratarea reclamantului de către colaboratorii de poliție. Colaboratorii de poliție l-au torturat deoarece a refuzat să recunoască comiterea cărorva infracțiuni și pentru că a negat învinuirile aduse.

La 31 octombrie 2005 a fost adus la Comisariatul General de Poliție unde a fost torturat de către cinci polițiști. I-au fost legate mâinile și picioarele la spate și a fost suspendat de o bară metalică, după ce i-au pus o mască anti-gaz pe cap și, periodic, întrerupeau accesul aerului. I-au fost puse două cabluri sub masca anti-gaz și unite de urechi a fost electrocutat, a fost lovit în cap și peste urechi cu sticle de plastic de doi litri pline cu apă, au unit cabluri de șoldurile și l-au electrocutat.

Ulterior, la 10 decembrie 2005, Gurgurov Serghei a fost spitalizat și supus examinărilor medicale, iar ca urmare a investigațiilor efectuate, i-a fost stabilită

diagnoză: fractura consolidată a oaselor craniului, comotie cerebrală focală de mărimea 6 x 16 mm în partea stingă temporală corticală și dilatarea sistemului ventricular, urmări craneo-cerebrale post-traumatice; comotie cerebrală a emisferei stîngi (regiunea temporală); contuzie medulară L1-L2 cu o tetrapareză spastică, mai cu seamă membrelor inferioare (trauma coloanei vertebrale, a primului și celui de-al doilea disc ombar, cu vătămarea coloanei vertebrale și cauzarea unei paralizii parțiale, mai ales a picioarelor).

Invocă că începînd cu 15 februarie 2006, a efectuat un șir de investigații medicale la Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria”, fiind supus unor analize și examinări medicale detaliate de către diferiți specialiști medicali. În extrasul din fișa medicală, din 26 februarie 2006 s-a confirmat că a suferit în urma consecințelor unei traume craniale. De asemenea, i-au fost depistate mai multe stări psihologice din cauza torturilor la care a fost supus. Centrul „Memoria” a ajutat în acoperirea cheltuielilor pentru o intervenție chirurgicală efectuată cu scopul de a-i restabili auzul cel puțin parțial.

În luna iunie 2007 lui Gurgurov Serghei i-a fost acordat gradul 1 de invaliditate.

Susține că motivele acordării gradului 1 de invaliditate, au fost urmările unei traume grave la cap cauzate în luna octombrie 2005, traumatizarea coloanei vertebrale și surditatea post-traumatică la ambele urechi. Din cauza torturilor aplicate de către colaboratorii de poliție Gurgurov Serghei a rămas invalid de gradul I și și-a pierdut capacitatea de muncă, iar la moment nu are posibilitatea să se întrețină singur și să muncească.

Poziția instanței de fond;

Prin hotărârea judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 30 august 2013 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Gurgurov Serghei, s-a dispus încasarea lunară din contul statului Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în contul lui Gurgurov Serghei a despăgubirii în mărime egală cu minimul de existență suma de 1455,70 lei plătită lunar pe întreaga perioadă de invaliditate, pe viață, cu indexarea periodică a despăgubirilor solicitate, în conformitate cu datele statistice a Biroului Național de Statistică, în rest acțiunea a fost respinsă.

Instanța de fond a constatat că Gurgurov Serghei a ajuns într-o situație de imposibilitate de a se întreține din cauza invalidității, invaliditate care a survenit în urma aplicării torturii de către colaboratorii de poliție în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, or acestea sunt persoane care activează în serviciul statului, iar pretenția urmează a fi admisă cu încasarea din contul statului a indemnizației lunare pe întreaga perioadă de invaliditate.

Poziția instanței de apel;

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013 a fost admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor, s-a modificat hotărârea instanței de fond și s-

a completat prin dispoziția că, la calculare și achitarea despăgubirilor lunare în mărime egală cu minimul de existență se va ține cont de mărime pensiei dispune spre achitare lui Gurgurov Serghei în baza legitimației de pensionar, prin excluderea acesteia din suma indemnizației dispuse spre plată, în rest hotărîrea a fost menținută.

La adoptarea soluției sale, instanța de apel a ajuns la concluzia că prima instanță, a dat probelor administrate și circumstanțelor cauzei o apreciere în principiu corectă, însă nu a soluționat chestiunea cuantumului mărimii pensiei calculate reieșind din faptul că Gurgurov Serghei primește lunar și pensiei de invaliditate.

Solicitarea recurentului;

La 26 februarie 2014, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei hotărîrii judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 05 august 2013 și a Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre rejudecare sau pronunțarea unei noi hotărîri de respingerea integrală a pretențiilor lui Gurgurov Serghei.

Prin încheierea din 30 aprilie 2014, recursul a fost declarat admisibil.

Argumentele părților;

În motivarea recursului a reiterat că soluțiile emise de instanța de fond și instanța de apel sunt neîntemeiate și ilegale. A indicat că Gurgurov Serghei adresîndu-se la 17 iulie 2012 în instanța de judecată, a omis termenul prescriptiv de depunere a acțiunii, din care motiv instanțele inferioare urmau să respingă acțiunea, mai mult ca atît nici nu s-au expus asupra omiterii termenului. Consideră că Curtea de Apel a încălcat prevederile art.373 alin.5 Cod de Procedură Civilă. Din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor se reparată doar prejudiciile prevăzute de Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 și Legea 87 din 21 aprilie 2011, însă pretențiile înaintate de Gurgurov Serghei nu cad sub incidența acestor legi. Instanțele inferioare urmau a respinge cererea și din motivul depunerii acțiunii împotriva pîrîtului necorespunzător. Totodată pînă la momentul actual cauza penală intentată de către Procuratura municipală Chișinău în baza art.309¹ alin. 2 lit. c) privind maltratarea lui Gurgurov Serghei prin care urmează a fi stabilit autorul prejudiciului cauzat, nu a fost emisă nici o decizie definitivă.

Prin referința depusă la 21 martie 2014 Gurgurov Serghei a pledat pentru respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel. A indicat că atît prima instanță cît și instanța de apel corect au aplicat legea materială. Soluția emisă de instanța de apel este justă, la baza ei fiind administrate probe pertinente și concludente. Argumentele invocate de către recurent nu corespund prevederilor 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de Procedură Civilă și sunt similare cu cele declarate și în instanța de apel.

Aprecierea instanței de recurs;

Analizând legalitatea actelor de dispoziție atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a probelor din dosar, Colegiul consideră recursul drept întemeiat și urmează a fi admis din următoarele motive.

Potrivit prevederilor art. 607 (1) și (2) Cod civil cel obligat la repararea prejudiciului trebuie să restabilească situația care ar fi existat în cazul în care împrejurarea cauzatoare de prejudiciu nu survenea. Dacă prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății capacitatea de muncă se pierde ori se reduce sau dacă prin vătămare apar necesități noi, cel vătămat este despăgubit printr-o rentă lunară în bani. Mărimea rentei se stabilește în funcție de evoluția previzibilă și conformă așteptărilor raționale a veniturilor celui vătămat.

Cu certitudine s-a constatat că, la Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a examinat cauza Gurgurov Serghei contra Moldovei, cererea nr. 7045/08, în care ultimul s-a plâns, în special, că a fost maltratat de către poliție în timpul reținerii acestuia.

Prin hotărîrea Curții Europene a Drepturilor Omului din 16 iunie 2009 Gurgurov Serghei a fost recunoscut victimă a torturii și s-a constatat că a avut loc violarea art.3 din Convenției în ceea ce privește maltratarea reclamantului de către colaboratorii de poliție.

Convenția interzice, în termeni categorici, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (cauza Labita v. Italy [GC], nr. 26772/95, § 119).

Reieșind din prevederile art.1398 alin.(2) Cod civil obligația de a repara prejudiciul cauzat este pus pe seama persoanei care a cauzat prejudiciul.

Pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale și vinovăția autorului faptei ilicite. Astfel instanța de recurs constată că este probată existența faptului ilicit, vătămarea gravă a integrității corporale a lui Gurgurov Serghei.

În conformitate cu prevederile art. 616 alin. (1) (2) Cod civil despăgubirea prejudiciilor nepatrimoniale pentru un prejudiciu nepatrimonial se pot cere despăgubiri în bani în cazurile prevăzute de lege. În cazul vătămării integrității corporale sau al altei vătămări a sănătății, precum și în cazul privațiunii ilegale de libertate, cel vătămat poate cere și pentru prejudiciul nepatrimonial o despăgubire în bani, stabilită în baza unei aprecieri conforme principiilor echității.

Potrivit prevederilor art. 1420 alin.(2) Codul civil compensarea cheltuielilor ce vor fi suportate din cauza vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății poate fi stabilită cu anticipație, în baza avizului organului medical abilitat, inclusiv pentru achitarea prealabilă a serviciilor și bunurilor necesare, ca foaie la sanatoriu, bilete de călătorie, mijloace speciale de transport în condițiile art.1423 Cod civil, se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Sensul normei citate rezidă că, întinderea prejudiciul reprezintă vătămarea adusă dreptului subiectiv al persoanei care a suferit pierderea vieții sau sănătății, lezarea unor interese materiale sau morale, ori efectele negative patrimoniale, ca

urmare a faptei ilicite săvârșite de altă persoană sau a faptei unor lucruri sau ființe pentru care acesta poartă răspundere în condițiile legii.

Instanța de recurs apreciază concluziile instanțelor ierarhic inferioare, ca fiind greșite, rezultate din aplicarea și interpretarea eronată a legii, circumstanță ce constituie temei de casare a deciziei.

După cum rezultă din materialele cauzei, Gurgurov Serghei s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva Ministerul Finanțelor R. Moldova prin care solicită încasarea indemnizației lunare conform minimului de existență pe perioada invalidității, rezultată în urma aplicării torturii de către colaboratorii de poliție.

Obligațiile pozitive ale statului sunt obligații ce impun efectuarea acțiunilor pozitive care să prevină și să ofere remedii prompte și eficiente contra torturii și altor forme de rele tratamente. Fiecărui stat contractant îi revine sarcina de a dispune de un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce-i revin din art. 3 al Convenție.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că există obligația de reparare a prejudiciului cauzat, or asemenea prejudicii urmează a fi solicitate din contul persoanelor care au cauzat prejudiciul.

S-a constatat că lui Gurgurov Serghei i-au fost cauzate leziuni în timpul reținerii în Comisariatul de Poliție, a fost maltratată de către colaboratorii de poliție, iar ca urmare a survenit cauza de invaliditate de gradului I pe viață.

Deci, la caz se atestă că pretențiile înaintate de Gurgurov Serghei nu cad sub incidența Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, or pe faptul maltratării lui Gurgurov Serghei urmează a fi stabilit autorul prejudiciului cauzat.

Instanța de fond și instanța de apel au luat în considerare că, intimatul nu este lipsit de dreptul de a solicita repararea prejudiciului material în instanța națională, însă reieșind din circumstanțele pricinii coroborate cu normele legale, dar și ținând cont de cele constatate de CEDO, Colegiul consideră că Gurgurov Serghei urmează să se conformeze prevederilor legale referitor la înaintarea pretențiilor privind încasarea prejudiciului dar numai de la persoana care a cauzat prejudiciul.

Respectiv, se consideră neîntemeiată concluzia instanțelor ierarhic inferioare privind încasarea indemnizației lunare pe întreaga perioadă de invaliditate, rezultată din aplicarea torturii de către colaboratorii de poliție încasată din contul statului prin intermediul Ministerului Finanțelor.

Astfel, din considerentele menționate Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul Ministerului Justiției, de a casa integral hotărârea primei instanțe și instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii.

În conformitate cu art. 445 alin.1 lit. b) Cod de Procedură Civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se admite recursul declarat de Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova.

Se casează hotărîrea judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 05 august 2013 și Decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013 și se emite o nouă hotărîre prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Gurgorov Serghei împotriva Ministerului Finanțelor privind încasarea indemnizației lunare conform minimului de existență pe perioada invalidității, rezultată în urma aplicării torturii de către colaboratorii de poliție, respinge ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Elena Covalenco

Dumitru Mardari

Copia corespunde originalului

Dumitru Mardari